

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
เกริ่นนำ	1
ตอน 1 : ทางรถไฟสายเหนือ.....	1
ตอน 2 : ที่นีสถานีเชียงใหม่.....	26
ตอน 3 : ที่นีสเชียงใหม่.....	33
บทนำ : สรวดี-สมโชติ กับเครือข่ายแปลงเมืองเพื่อเชียงใหม่	41
งานแปลงเมืองชุดที่ 1 เชียงใหม่ในฐานะพิพิธภัณฑ์เปิด.....	143
งานแปลงเมืองชุดที่ 2 หอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่.....	159
งานแปลงเมืองชุดที่ 3 กู่แก้ว ช่วงติโลกราช และสัตตมหาสถาน วัดเจ็ดยอด.....	175
งานแปลงเมืองชุดที่ 4 ช่วงหน้าป้อมไทร.....	197
งานแปลงเมืองชุดที่ 5 กาดหมั้ว ครัวเงิน คริวรัก คริวหาง.....	211
งานแปลงเมืองชุดที่ 6 การหนุนเสริมการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ในจังหวัดเชียงใหม่.....	219
บรรณานุกรม	233
ภาคผนวก	
ภาคผนวก (1) โครงการป้ายโบราณสถานและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	
ในนครเชียงใหม่ ในวาระพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุ	
ครบ 72 พรรษา พ.ศ.2542	
	239

ที่	ชื่อป้าย	สถานที่ตั้งป้าย (พ.ศ.2542)	พ.ศ.2556	หน้า
(1)	อินทขิล	หออินทขิล วัดเจดีย์หลวง	ถูกรื้อออกช่วงปรับปรุงพื้นที่หออินทขิล	240
(2)	น้ำแม่ปิง	เชิงสะพานนวรัฐ	แผ่นโลหะดำ	240
(3)	ดอยสุเทพ	เยื้องอนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย	ไม่เห็น	241
(4)	แม่ข่า	สะพานข้ามแม่ข่าริมถนนท่าแพ	ถูกรื้อถอน	242

ที่	ชื่อป้าย	สถานที่ตั้งป้าย (พ.ศ.2542)	พ.ศ.2556	หน้า
(5)	หนองบัว	บนแจ้งศรีภูมิ	ถูกพ่นสี	242
(6)	เวียงสวนดอก	หน้าวัดสวนดอก	แผ่นโลหะดำ	243
(7)	เวียงเจ็ดลิน	ริมคูเวียงด้านหน้า ม.ราชมงคล	ดี	243
(8)	บ้านวัวลาย	ในบริเวณสามแยกเข้าถนนวัวลาย	แผ่นโลหะดำ	244
(9)	บ้านฮ่อม	ห้าแยกมหาหลง	ถูกรื้อ/หาที่สร้างใหม่	244
(10)	บ้านช่างหล่อ	ริมคูเมือง	แผ่นโลหะดำ	245
(11)	บ้านฮ่อ	ปากซอยบ้านฮ่อ	ดี	245
(12)	บ้านช่างฆ้อง	ในบริเวณอุโบสถเก่า	ดี แต่ต้องเข้าดูทาง โรงแรม	246
(13)	บริเวณคุ้มหลวงสมัย พระเจ้าอินทวิชยานนท์	หน้าโรงเรียนยุพราช	ดี	246
(14)	คุ้มหลวงกลางเวียง	ในหอศิลปวัฒนธรรม	ดีมาก	247
(15)	คุ้มเจ้าบุรีรัตน์	หน้าสำนักงานยาสูบ	ดี	248
(16)	กำแพงเมืองชั้นนอก	บริเวณสวนกาญจนาภิเษก	หญ้ารก	249
(17)	ประตูท่าแพ	กำแพงวัดแสนฝาง	แผ่นโลหะดำ	250
(18)	ประตูโหยง	ด้านขวาออกประตู	ชำรุด	251
(19)	ประตูหลายแควง	ด้านขวาออกประตู	แผ่นโลหะหาย	251
(20)	ประตูขัวก้อม	ด้านซ้ายออกประตู	ชำรุด	252
(21)	ประตูช้างม้อย	ข้างร้านลาสเวกัส	แผ่นโลหะดำ	252
(22)	ข้อมูลทางโบราณคดีที่แจ้งศรีภูมิ	บนแจ้งศรีภูมิ	ถูกพ่นสี	253
(23)	ข้อมูลทางโบราณคดีที่แจ้งกุเอื้อง	ด้านนอกแจ้ง	แผ่นโลหะหาย	253
(24)	ข้อมูลทางโบราณคดีที่กำแพงชั้นนอก	ทางเข้าสวนกาญจนาภิเษก	แผ่นโลหะหาย	254
(25)	โบสถ์พระฤทธิ	ข้างโบสถ์	ดี	254
(26)	คริสตจักรที่ 1 เชียงใหม่	หน้าโบสถ์	ดี	255
(27)	ศาลาย่าแสงคำมา	หน้าร้านขายทอง	ดี	255
(28)	โรงเรียนชายวังสิงห์คำ และ โรงพิมพ์แห่งแรกในเชียงใหม่	กาดเมืองใหม่	ถูกขังครอบ	256
(29)	โรงเรียนพระราชชายา	ริมรั้วคริสตจักรที่ 1	แผ่นโลหะดำ	257

ที่	ชื่อป้าย	สถานที่ตั้งป้าย (พ.ศ.2542)	พ.ศ.2556	หน้า
(30)	สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ	โรงพยาบาลแมคเคน	ดี	258
(31)	โรงพยาบาลมิชชัน	กาชาตเชียงใหม่	ดี	259
(32)	วัดบุพพาราม	หน้าพระธาตุ	ดี	260
(33)	วัดชัยศรีภูมิ	หน้าหออัมม์	ดี	260
(34)	วัดหมื่นสาร	ข้างวิหาร	ดี	261
(35)	วัดพันเตา	หน้าวิหาร	ดี	261
(36)	วัดทุ่งยู	หน้าวิหาร	ดี	262
(37)	วัดแสนเมืองมาหลวง (วัดหัวช่วง)	ทางเข้าวัด	ดี	262
(38)	วัดเจดีย์เหลี่ยม	ด้านหน้าพระธาตุ	ดี	263
(39)	วัดปราสาท	หน้าพระวิหาร	ดี	263
(40)	อุโบสถเก่าวัดช่วงสิงห์	ข้างทางลอดช่วงสิงห์	ดี	264
(41)	พระบรมธาตุคุดยสุเทพ	หน้าวิหาร	ดี	264
(42)	วัดอุโมงค์ (โน)	หน้าอุโมงค์	ดี	265
(43)	วัดสำเภา	หน้าวิหารด้านบ่อน้ำ	ดี	265
(44)	วัดดวงดี	หน้าวิหาร-หออัมม์	ดี	266
(45)	วัดป่าเป้า	หน้าวิหาร	ดี	266
(46)	วัดอินทราราม (วัดขี้เหล็กหลวง)	หน้าวิหาร	ดี	267
(47)	วัดพระนอนขอนม่วง	หน้าวิหาร	ดี	267
(48)	วัดเสาทิน	หน้าวิหาร	ดี	268
(49)	วัดเกตการาม	กำแพงวัดด้านริมแม่น้ำ	ดี	269
(50)	วัดแสนฝาง	กำแพงวัด	ดี	270
(51)	กุ้ลาย (วัดพระสิงห์)	หน้ากุ้ลาย	ถูกรื้อ	270
(52)	เศียรพระพุทธรูปสกุลช่างพะเยา	หน้าอุโมงค์	ดี	271
(53)	หออัมม์ (วัดพระสิงห์)	หน้าหออัมม์	ดีแต่ถูกรื้อแล้ว	271
(54)	วิหารลายคำ (วัดพระสิงห์)	หน้าวิหารลายคำ	ถูกรื้อ	272
(55)	พระอุโบสถ (วัดพระสิงห์)	หน้าพระอุโบสถ	ถูกรื้อ	273
(56)	พระอุโบสถและศิลาจารึก	วัดเชียงมั่น หน้าอุโบสถ	ดี	274

ที่	ชื่อป้าย	สถานที่ตั้งป้าย (พ.ศ.2542)	พ.ศ.2556	หน้า
(57)	ศิลาจารึกวัดโพธาราม	หน้าพระเจดีย์	ดี	221
(58)	วัดช้างเผือก (ร้าง)	บริเวณวัดร้างข้างอาคารพาณิชย์	ไม่เห็น	222
(59)	วัดกิตติ	บริเวณโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่	ดี	222
(60)	วัดยางกวาง	บริเวณวัดยางกวาง	ไม่เห็น	223
(61)	วัดสัมสุก	วิทยาลัยสารพัดช่าง	แผ่นโลหะหาย	223
(62)	วัดสังการาม	วิทยาลัยนาฏศิลป์	ดี	224
(63)	วันเข้าพื้นเมืองเชียงใหม่ของ พระเจ้ากาวิละ	อนุสาวรีย์พระเจ้ากาวิละ	ดี	225
(64)	สันกู่	เหนือดอยสุเทพ	ดี	226
(65)	วัดมาลาด	วัดมาลาด	ไม่เห็น	226
(66)	กู่พญามังราย	ด้านกำแพงคุ้มเจ้าฟ้าเชียงตุง	ดี	227
(67)	ผังเมืองเชียงใหม่จากจุดชมวิว บนดอยสุเทพ	จุดชมวิว	ไม่เห็น	227
(68)	กู่พระเจ้าอินทวิชยานนท์	ดอยอินทนนท์	ดี	228
(69)	ศาลเจ้าปู่เง่าก	บนกำแพงศาลเจ้าด้านหน้า	ดี	228
(70)	ศาลเจ้ากวนอู (บูเปี้ย)	ในศาลเจ้า	ดี	229
(71)	เตาอินทชิล	ในบริเวณเตาอินทชิลแม่แตง	ดี	229
(72)	สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	หน้าโรงยิม	ดี	230
(73)	เจดีย์แก้ว	ด้านข้างเทศบาล	ดี	231
(74)	วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่	ในบริเวณวิทยาลัย	ดี	231
(75)	ผังเวียงกุมกาม	เวียงกุมกาม	ไม่เห็น	232
(76)	วัดอ้อค่าง	เวียงกุมกาม	ไม่เห็น	232
(77)	วัดธาตุน้อย	เวียงกุมกาม	ไม่เห็น	233
(78)	วัดธาตุนาว	เวียงกุมกาม	ไม่เห็น	233
(79)	วัดหัวหนอง	เวียงกุมกาม	ไม่เห็น	234
(80)	วัดปู่เปี้ย	เวียงกุมกาม	ไม่เห็น	235
(81)	วัดจมน้ำปิง	ริมแม่น้ำปิงบริเวณฝาย	ไม่เห็น	235
(82)	น้ำปิงเดิม	ริมปิงท่าง	ไม่เห็น	236

ภาคผนวก (2) ประวัติประตูเมืองชั้นใน แจ่งเมือง และหอพญามังราย 291

ที่	ชื่อป้าย	สถานที่ติดตั้ง	หน้า
(1)	หอพญามังราย	กลางเวียงที่หอพญามังรายแห่งใหม่	292
(2)	ประตูช้างเผือก	ประตูช้างเผือก (ด้านใน)	292
(3)	ประตูท่าแพ	ประตูท่าแพ (ด้านนอก)	293
(4)	ประตูเชียงใหม่	ประตูเชียงใหม่ (ด้านนอก)	293
(5)	ประตูแสนปung	ประตูแสนปung (ด้านนอก)	294
(6)	ประตูสวนดอก	ประตูสวนดอก (ด้านนอก) (หายแล้ว)	294
(7)	แจ่งศรีภูมิ	ด้านนอกแจ่งศรีภูมิ (หายแล้ว)	295
(8)	แจ่งก๊ะต้า	ด้านนอกแจ่งก๊ะต้า	295
(9)	แจ่งกู่เรือง	ด้านนอกแจ่งกู่เรือง	296
(10)	แจ่งหัวลิน	ด้านนอกแจ่งหัวลิน	296

ภาคผนวก (3) อาริงาโตะ (ขอบคุณ) โอคินี (ขอบคุณ) ตัน ตัน (ขอบคุณ) นิเฮเดบิต (ขอบคุณ) อีเปเทบิเตไซ (ขอบคุณมาก)..... 297

ภาคผนวก (4) ภาพชุดตามหาวัดที่ทำบุญศพ จอมพล ป. พิบูลสงคราม (14 กรกฎาคม 2440-11 มิถุนายน 2507) ที่ญี่ปุ่น 314

ผู้เขียนและครอบครัว

- (1) ศ.สรสวดี อ่องสกุล..... 317
- (2) รศ.สมโชค อ่องสกุล..... 330
- (3) บุตร-ธิดา..... 436

ปิดท้ายเล่ม..... 441

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (พ.ศ.2411-2453) พระราชโอรสใน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 และพระนางเจ้ารำเพยภมราภิรมย์ (สมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี) เสด็จพระราชสมภพเมื่อ 20 กันยายน พ.ศ.2396 ทรงศึกษาอักษรสมัย กับครูสตรีฝายโน ต่อมาศึกษาภาษาบาลี ปันโพ มวยปล้ำ กระบี่ กระบอง อักษรธรรม ศกกรรม รัฐประศาสน์ราชประเพณี โบราณคดี ต่อมารัชกาลที่ 4 โปรดเกล้าฯ ให้จ้างครูสตรีชาวอังกฤษจาก